

צט:

אלמנה גיוזנת פרק אחד עשר כתובות

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) כ"ט ט"ו מ"ו מ"ו וקף
ק"ח וקדושין מ"ב מסכת
מ"ב ט וקדושין מ"ב
ו"ט"ג (ג) תרומות פ"ד מ"ד
קדושין מ"ה כ"ט כ"ט ט"א
לקמן ק"ד (ד) וקדושין מ"ב
(ה) ג"ס תרומות מ"ב: ו' ג' ג' ג'
(ו) ו' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
ב"שפ"א (ז) ו' ג' ג' ג' ג'
(ח) ו"ט תרומות פ"ד מ"ד
(ט) ו' ג' ג' ג' ג' ג' ג' ג'
ל"ה

מוסף רש"י

תורה כדעת בעל הבית.
היה זה שהיה מוכר
בעל הבית את עניו ויהי
לא עניו רעה. עין יפה
אחד מהרבעים עין רעה
אחד מששים. שהתורה
לא נאמר בה שיעור
מפוסד אלא ראשית דגן,
ואפילו כל שאר יבשות
א"י. פירוש עשרה.
אחד מהרבעים עין יפה
שש ונכרות א"י. א"י
הרביע עשרה. א"י
אחד מששים ונכרות שש.
הרומות תרומה. לאמר
ליה כתיב אמתקין וקדושין
א"י. שם הרדיקין.
שלא כפי ליה או שלא
מעתמו משום דלא היה
עין יפה (ודשוני מ"ב).
א"י: כ"ד שיעור לשון נכסי
יתומים למכרן לתון האלם
והכנסת והרבעים כ"ד ט"ו.

תוספות ר"ד

לאלמנה יכולים לחזור
ביום היאל ושלא קנו
ונתקנו ונכר אלמנה רתנן
סברה שיהי ק' ב"ו א"י
שהיה ר' בקי מוכרה קיים
נתקבלה כתובתה ולא
היה מוכרה בעל משום
דליקת לא בעי למיחרר ב"ו
אבל היה דאי בעי ליקת
למיחרר ביה מצי הדר ב"ו
לפ"ד ביבול מקח יש להן;
איבעיא להו שליח כמאן

שקטנים נכלע. היא קטנית כפרוטה לפי משנן פרוטות נכלע
דמשום דזבין טפי לא מחלי גביה כדמסיים ואילו נאחרת דמוכני
כנטי: וכן נאחרת כפרוטה. אם אחרת חפץ יותר שלח עוד וקח ואם
רשע חלוק רע ממש קאמר
שהקטנית בסלע וקטנית בפרוטה כדמוכני
מינה היכי דמי אילימא באחרת דמוכני
בשומא היכא דיהיב ליה סלע מחלי גביה
טפי אמר רב פפא באחרת דכ"י בכני
דאמר ליה כנא כנא בפרוטה ת"ש היתה
כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה
ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה
של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים כדאמר
רב שישא בריה דרב אידי בקטני הבא נמי
בקטני "פשיטא אמר לאחד ולא לשנים
האמר ליה לאחד ולא לשנים א"ל לאחד
סתמא מאי רב הונא אמר לאחד ולא
לשנים רב חסדא ורבה בר רב הונא
דאמרי תרוייהו לאחד ואפילו לשנים לאחד
ואפילו למאה איקלע רב נחמן לסורא עול
לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרו
ליה כי האי גוונא מאי אמר להו לאחד ואפי'
לשנים לאחד ואפילו למאה אמרו ליה
אע"ג דטעה שליח אמר להו דטעה שליח
לא קאמינא אמרו ליה ר' הונא אמר ר' יאן
אונאה לקרקעות יהני מילי היכא דטעה
בעל הבית אבל טעה שליח אמר ליה
י"לחקוני שדרתיך ולא לעותי ומנא תימרא
דשאני בין שליח לבעל הבית דתנן י"ה האומר
לשלומו צא ותרומם תורם כדעת בעל הבית
ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם
בבינונית אחד מחמשים פחת עשרה או
הרביע עשרה תרומתו תרומה ואילו גבי
בעל הבית תניא תרם ועלה בידו אפילו
אחד מעשרים תרומתו תרומה ושמע
היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה
במנה ולזה במנה ולאחרון שוה מנה ודינר
במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים
אמר רב שישא בריה דרב אידי בקטני:
מתני' י"שום הדינין שפיתתו שתות או
הוסיפו שתות מכרן בטל רשב"ג אומר מכרן
קיים א"אם כן מה כח בית דין יפה א"אבל אם
עשו אגרת בקורת ביניהן אפילו מכרו
שוה מנה במאיתים או שוה מאיתים במנה
מכרן קיים: ג' א"יבעיא להו שליח כמאן
רבא

אמר לאחד כתמא מאי אמר רב הונא
הא לעיל לא איפשיטו עניין אי מיישין
לפושט דשטרי ויכיו פשיט ליה רב הונא
וכן הסדא ומפרש ר"מ דהאי קפידא
דלפושט שטרי דלעיל לאו משום זילת
לחזור וכל שטר אחר תתימת עדים
וקנין וכל מיירי בשכר חתמו
העדים על שני שטרות ליהא קפידא
דלפושט שטרי אלא אפושט בעלי דינין
שטרות לו להקק היום ולמחר לנה
עממס: לדון ורבי מוקי לה כוונא
בשטר אחד ליהא קפידא דשטר אלא
קפידא דעעלי דינין וכהיא הו
פלוגתא ויכי פירושו אמר לאחד ולא
לשנים קפידא שלא ימכר לשנים ואפי'
בשטר אחד אמר לאחד סתמא מאי
לומר מהו שמכור לשנים אפילו
בשטר אחד אכל דלעיל מיירי בשני
שטרות ורבי מנחל גביה אמר לאחד
קפידא דמשמע פשיטא נלא שניס
אמר סתמא מאי ויך עניא דמאי
א"ל לא ניחא לי דלפושט שטרי עלווי
מכר רב אלפס לא איפשיטא וכו'
לזבין דמעניר על דכרו ויך ויך
מכר רבינו חננאל ורבי האי גאון כתב
נקטר המקח בשטר [שש] דמוסף
על דכרו הו מדאמרין פשיטא אמר
לאחד קפידא סתמא מאי ואסקנא
לאחד ואפי' לשנים ואפי' למאה אלמא
הלכתא כמאן דאמר מוסף על דכרו
הו כי הוה פירש האי פשיטא על
דך מאי הו עשה: אמרו לו
אע"ג דטעה שליח פירוש הוה
וקפידא לך דהיכא דלא פירש דכרו
הטיל דעתו על השליח לעשות כרצונו
דכי אמתר לעיל לאחד ואפי' למאה
הכי נמי לימא דלך דעטמו נחלח
ללכת אחר דעתו וקאמר ליה טעה
שליח לא קאמינא דעטמו לא מסיק
דעתיה הטיל עליו: הכי רש"י
בכ"ה הכפ"ים והא טר הוה דאמר
אין אונאה לקרקעות. פי' רבי אפילו
גבי שליח דשמעינן ליה בהמקל וכ"מ
דך קח. וסו' דאמרי נהרדעי משמיה
דרב נחמן אין אונאה לקרקעות אפי'
זבין במאיתים ושויה מאה ולא מני
למימר לתקוני שדרתיך ולא לעומו
מזיל היכא דטעה בעל הבית פי'
דהוה כשינא ליה כבעל הבית
דאע"ג דלכוסף מיקנא ליה למזן
מיהו סתמא כשקנה לזורך עממו קנה
וכן לא שייך תסם לתקוני
שדרתיך אכל שליח גמור כשתחלה כחורם
הבית מתקן האומר לשלומו לא תרומם
דהתם בעל הבית גמור הוא וזה הוה
עממס רב חסדא ורבה בר רב הונא
ממזן דמני לשליח וי"ל דכי קאמר להו
ומנא תימרא דשאני לך בין שליח לבעל
הבית דמדפריסו לי ממזן משום דחשבו
ליה כשליח אלמא סליקא אדעתיהו שאני
משוה שליח לבעל הבית גמור וזה אי
אפשר להשוות כדמוכח מתני' דהאומר
לשלומו לא תרומם מ"ר. ופ' הקונטרס
קשה מדא שוהו מגיה הספרים וגרים
והא אמר מר ועוד דהוה ליה למימר והא
תנן הוה ליה ופריך ממתי' דהוה
(כ"מ דף טו.) ועוד כמאי הוה טעו רב
חסדא ורבה דלא מפלגי בין שליח לבעל
הבית הלא כל עיקר שאילתם שאלו
בחלה אע"ג דטעה שליח לא תמיהו
אלא כשליח משום דליכא למימר לתקוני
שדרתיך: פ"ה עשרה או הוסיפו עשרה
ב"ו. לא דמי לתורם מן היפות דאמר'
כאלו מציאות (כ"מ דף כ.) וסו' דאין
תרומתו תרומה אי לא אמר ליה כלך
אלל יפות דהכא איכא למימר להכי
אמדתין כדלקמן אבל יפות ורעות הו
כמו טעות. בפרק ד' דמסכת תרומות
(מ"ג) שני שערות תרומה עין יפה אחד
מארבעים בית שפאזי אומרים משלשים
והבינונית מחמשים והרעה מששים
ומפיק טעמייהו בגמרא כירושלמי דגרסינן
התם כתיב זאת תרומה אשר תרומו ששית
האיפה האפה ויששים האפה מחומר
השעורים יכול יתרום חמשים אחד
מששים ובעשורים אחד משלשים פירוש
ששית האיפה הוא חצי קאה דאיפה ג'
סאין וששית האיפה מחומר השעורים
יכול יתרום חמשים אחד מששים ובעשורים
אחד מששים ובעשורים אחד מל' דגבי
שעורים כתיב ויששים משמע שתי
ששיות של איפה דהיינו קאה מן הכור
תלמוד לומר וכל תרומות שיהו כל תרומות
שוות שמואל אמר תן ששית על ויששים
ומנא תורם א' מארבעים פי' שלם ששית
דהיינו קאה וזלי משני חומרין הכתוב
בחתין וביינו אחד מארבעים בינונית
מנין אמר רבי לוי כתיב וממחית בני
ישראל אחד אחוז מן החמשים כ"מ
שאתה אחוז ממקום אחר הרי הוא כזה
מה זה אחד מחמשים חף מה שחלח
ממקום אחר אחד מחמשים והרעה
מששים דכתיב ששית האיפה מחומר
השעורים פירוש קאה כפשיטה כ"ש
אומרים משלשים ויששים האיפה
מחומר השעורים וכל הך קראי אסתמא
כעלמא דשמואל הוא גופיה דאמר חטה
אחת פוטרת את הכרי. מ"ר: רבא

ל"ה א מ"י פ"ה מ"ה
שפתין נלכח ד' סתם
שפין כן טושיט ח"מ פי'
קספ ספיק' י'
ב ב מ"י ט' טושיט ט'
ספיק' י'
מא ג ד מ"י ט' הלכך נ'
ספיק' י'
הלכך ט ט סתם לאין קע
טושיט ח"מ פי' קספ
ספיק' נ' ופי' רב ספיק' כט
[טו]:
כב ה מ"י פ"ד מ"ה
תמימת הלכך ד' סתם
שפין קלג:
כג ו מ"י פ"ג ט' הלכך
ט'
כד ז מ"י פ"ג מ"ה
מכרה הלכך י' י'
ופרי' מ"ה מ"ה ויהי ה'
אי סתם שפין נ' טושיט
א"י פי' ק' ספיק' ג'
וטושיט ח"מ פי' קט ספיק'
ג':

תוספות ר"ד

פשיטא א"ל לא ולא לבי'
קפידא הוה דהא אמר ליה
ולא לבי' פי' ואפי' אמר
זבין לי כורא וזבין קע
ליחמא מכרן קיים הוה
בטל דגלי דעתיא דלא
ניחא ליה באפשיטא. אמר
אמר סתמא מאי כמאן
שאר לא ולא פי' ולא
לבי' מ' ג' ג' ג' ג' ג'
א"ל. דיה אמר לא לא
לבי' רוח אמר לא ואפילו
לבי' ואפילו לק' פי' אע"ג
דאמר לא אורחא ראשית
לאימתי הכי ולא הוה
קפידא דאי הוה קפידא הוה
א"ל ולא לבי' איקלע רב
לסורא משל ר"ח ורבה בר
רב הונא לגביה א"ל כמאי
תנא מאי א"ל לא ואפילו
לבי' ואפילו לק' א"ל אע"ג
דטעה. פי' כמאן שנתא
א"ל לא א"ל הוה מר קפידא
דאמר אין אונאה לקרקעות
הי"מ היכא דטעה הוה פי'
בעה"ב אבל טעה שליח
אמר ליה לתקוני שדרתיך
ולא לעותי וכו' ה"ל
עין לקמן בסמוך והנאת
השליחין [אונאה שליח]
כמתי ה"ל: מתני' שום
הדינים שפחתו שותו או
החזירו שותו מכרן בטל
רשב"ג אומר א"אם כח
כ"ד יפה אבל אם עשו
אגרת בקורת אפי' מכרו
שוה ק' בר ר' וכו'. פי'
כך מכרן קיים. פי' אגרת
שסברו בהכרה ולשון
בקורת שסברין אותה בני
אדם ע"י הכהנים אפילו
מכרו ק' בר ר' וכו'. פי'
ואפילו לפ"ד אין אונאה
לקרקעות אבל בטל מקח
יש להן שהוה יתיר
משותו האם משום דהוה
משעה כ"ד אל"ט ט"י
מכ"ה והיכא דלא עשו
א"ב וטעו בשותו מכרן
בטל רשב"ג דאמרין אין
אונאה לקרקעות ושהוה
הוה מחילה לגבייהו ה"מ
כביה אבל כביד כ"ז
דטעו אבילא מילתא
שאין זה משעה כ"ד
וגריעה כביה והלכך בין
היתומים אם פתרו שותו
בין הלקוחות אם הותירו
שותו מכרן בטל ויכולין
לחזור בהם והרוב הוכיח
לקמן על סימור וז"ל
שליח כאלמנה שלקוחות
א"ל לחזור הואיל ומדעתם
קנו אבל דר"א אם
שמו הנכסים לבלוה או